

ISSN 1300-4689

Erciyes

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi

25. YIL

YIL: 25

SAYI: 289

OCAK 2002

KAYSERİ'DE OĞUZ VARLIĞI

Ali GÖÇER *

**Bahar –yaz ayları Türkmenler göçer,
Mayısta kuzuyu anadan seçer,
Şifâlı suyundan kaç dertli içer,
Dertli devâ bulur sende Erciyes (1)...**

Kayseri , yüzyıllar boyunca değişik din ve ırktan milletlere ev sâhipliği yapmış ve dolayısıyla çok sayıda uygarlığa sahne olmuştur. Eti Uygarlığı'ndan Asur'a ,Roma ve Bizans hâkimiyetine, Eretna, Karaman Beyliği ... ve nihâyet Osmanlı Devleti idâresinden modern Türkiye Cumhuriyeti yönetimine kadar değişik anlayış ve uygarlığın izlerini taşımaktadır.

Anadolu'nun kapılarını Türklere açan Malazgirt Zaferi'nden sonra Türk Boyları'nın Anadolu'ya yöneldiği bilinen bir gerçektir. Süryânî târihçi Mihael: "Anadolu'ya göç eden Türkler'i yer gök almıyordu"(2) diyerek Anadolu'ya yönelen Türk göçünü çarpıcı bir biçimde dile getirmektedir. "Oğuzlar" üzerinde önemli araştırmaları olan Faruk Sümer'de bu duruma şu şekilde işâret eder: "Oğuzlar gerek bu ad altında, gerek Türkmen adı ile kümeler hâlinde Anadolu'ya gelip yurt tuttular. Bu geliş takriben iki asır kadar sürmüş ve Oğuz elinin büyük bir kısmı bu ülkeye gelmiştir"(3). Gelen boy veyâ oymaklardan bir kısmının birdenbire yerleşik hayata geçmeksizin konar – göçer hayat tarzlarını devam ettirdikleri anlaşılmaktadır. Bu şekilde Batı Anadolu'nun uç noktalarına kadar gittikleri, bir kısmının da yaylaklar-kışlaklar arasında göçler yaparak tekrar Orta Toroslar'a kadar geri geldikleri; Konya, Adana ve Kayseri yöresini mekan tutarak konup-göçmeye devam ettikleri bilinmektedir.

Asya'dan yıllarca süren bu göç ve Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulmasıyla artık Türk-İslâm unsuru nüfus ve etkinliğe ulaşmıştı. 1071'den itibaren Anadolu'nun bütün bölgelerinde akan Türk göçü Kayseri'ye de ulaşmış ve aralıklarla gelen göçlerle gittikçe büyümüştür. Bu göçlerle birlikte elbette ki, 24 Oğuz Boyu'ndan her birine mensup topluluklar Kayseri'ye gelmişlerdir. Bölgeye yerleşen Aşiret, Oba ve Cemaat isimlerinden de anlaşılacağı üzere, diğer boylardan daha etkin ve yoğun bir biçimde "Kınık, Salur, Afşar, Bayındır,Eymür, Kargın, Kızık ve Beğdil"

boylarına mensup Türk'lerin yerleştikleri görülmektedir (4).

Bilindiği gibi en küçük birlik olan ve yakın âilelerden oluşan topluluğa SOY, soyların birliğine OBA, obaların birliğine OYMAK, oymaklardan oluşan birliğe BOY (5), bir araya toplanmış bir reise bağlı olanlara CEMAAT, AŞİRET denir; bunlar Arapça'da en küçük cemaat anlamına gelirse de, Türkçe'de göçebe ve yarı göçebe hayatı yaşayan boy anlamına gelmektedir (6). Anadolu'daki Oğuz boylarının bir süre sonra mensup buldukları boy adlarını bırakmaları ve XV. yüzyıldan bu yana Anadolu'daki yaşayış tarzları ile ilgili olarak "YERLİ REÂYA" "YÖRÜK veyâ TÜRKMEN" genel adları ile adlandırıldığı; Yörük ve Türkmen adları altındaki Oğuz unsurlarının ayrıca, boyların daha küçük adlarını oluşturan birçok "OBA"lara (CEMAAT) ayrıldıkları görülmüyor. Bu cemaatler de artık gösterdikleri siyasi faaliyetlere, başlarında bulunan beylerin adlarına, sosyal meşguliyetlerine veyâ meslek ve zanaatlarına göre almış oldukları cemaat adları ile anılmaya başlamışlardır.

Oğuzlar 24 boydan meydana gelmiş olup, bunlardan on ikisi Boz-Ok ve on ikisi de Üç-Ok koluna dâhil idi. Bu 24 Oğuz boyundan hemen hepsine âit aşiretlere ve yer adlarına Türkiye'de rastgelinmektedir. Bu Oğuz boy adlarını taşıyan teşekküller ve yer adlarına bakarak hüküm vermek icap ederse, Anadolu'nun fetih ve iskânında Avşar (Afşar), Kınık, Kayı, Bayat,Eymür, Çepni, Yazı , Bayındır, Kızık, Kargın, Dodurga, Beğdilli, Çavuldur (Çavundur) ve Salur boyları en mühim rolü oynamışlardır (8).

Malazgirt savaşını takiben Oğuzlar Anadolu'ya boy boy, oba oba, ve oymak oymak yerleşmişlerdir. Önceleri hepsine birden "OĞUZ" denmekte idi. Zamanla Oğuzlar, Türkmenler ve Yörükler şeklinde iki şekilde anılmaya başladı" (9). Zeki Velidi Togan'ın, Kâşgarî ve Birünî'deki kayıtlara dayanarak Oğuz sözünün göçebe hayata sadâkati ifâde ettiğini, Türkmen sözünün ise daha çok medenî kavimlere komşu olarak oturan ve ziraatle de uğraşan yarı yerleşik Oğuzlara verilmiş olduğunu(10) aktaran Korkmaz, şu şekilde bir değerlendirmede

bulunmaktadır.”Oğuz ve Türkmen unsurlarının Anadolu’ya yerleşmesinden sonraki durum şüphesiz bu anlayış ve nitelendirmeye paralel gitmektedir. Oğuz genel deyimi içinde daha özel bir kavramı karşılayan Türkmen sözü, Anadolu’da özellikle XV. Yüzyıldan sonraki çağlarda, yerleşik hayata geçmiş Oğuzlara ve Batı Anadolu’nun göçebe Yörüklerine karşı Orta ve Doğu Anadolu’daki göçebe veyâ yarı göçebe Oğuz kollarına verilmiş addır”(11)... Anadolu’da Türk târihinin başından beri Oğuz – Türkmen unsurlarının, hatta başka Türk boylarının zor günlerde ana kucağı misali sığınacağı bir güvenlik bölgesi olan Orta Anadolu, 11-13. Yüzyıllar arasındaki ilk göçler ile 16.ve 18. Yüzyıllarda gerçekleştirilen iskân hareketleriyle nüfusunu sürekli tazeleyip artırmıştır (12).

1071 yılından itibaren Anadolu’ya gelmiş olan oymak, boy, oba ve aşiretler, gelmiş oldukları coğrafyadaki hareketli hayat tarzlarını herhangi bir yere bağlı kalmadan sürdürmüşlerdir. özellikle Anadolu’da doğudan batıya uzanan Toroslar’ın yüksek kesimlerini yaylak tutmuşlar, kışları ise bu dağları eteklerine inerek oralarda kışlamışlardır. Bu konar-göçer hayat tarzını sürdüren oymaklar, bu gün çok az da olsa, Orta Toroslar’ın Kayseri-Adana-Niğde arasında bulunan “Aladağlar” bölgesinde görülmektedir. Yöredeki Yörük obalarının ağız özelliklerini incelememiz dolayısıyla metin derlemeye gittiğimiz söz konusu bölgede bu oymakların ileri gelenleri ile görüşme fırsatı bulmuşuk. 2000 yılının yaz mevsiminde Yörtürk Vakfı’nın öncülüğünde Tarsus’ta düzenlenen “Yörük Kültürü” konulu sempozyumda konuşan Türk Tarih Kurumu başkanı, değerli Hocamız Yusuf Halaçoğlu’dan dinlediğim “konar-göçer hayat tarzının son örneği Orta Toroslar’ın Kayseri-Adana-Niğde arasında bulunan “Aladağlar” bölgesinde kaldığı ve Yörük oymağına **Aydınlı /Aydınnı** denildiği” şeklinde bilgisini burada ifâde etmek istiyorum. Prof. Faruk Sümer’in: “Zamanımızda yarı göçebe hayata vedâ etmek üzere bulunan Toros Dağları’ndaki Yörükler arasında da Kara-Evli adında birkaç küçük oymak görülmektedir”(13) şeklinde bir ifâde ile kastettiği oymak (Kara-Evli), büyük bir ihtimalle Prof. Halaçoğlu’nun konuşmasında zikrettiği oba (Aydınlı /Aydınnı)ların oluşturduğu oymak ile aynıdır. Nitekim, 1997-1998 yıllarında Yüksek Lisans çalışmamıza

malzeme sağlamak amacıyla gittiğimiz yörede edindiğimiz intibâ, bu durumla tıpatıp örtüşmektedir. “Bu gün Aladağlar’daki (Kayseri-Adana bölgesindeki) Yörüklerin Aydın-Antalya yöresinden geldikleri ve buralarda **Aydınnı(Aydınlı)** olarak nitelendirildikleri halen yaygın bir şekilde görülmektedir” (14). (Bu konuda geniş bilgi için, yazımızın ileriki kısmındaki boy adını kullanmadan değişik yerlerde yaşayan Oğuzlar bölümüne bakınız.)

900 yılı aşkın bir süre zarfında sahip olunan hayat tarzının hala çözülmemiş olması, 21. Yüzyılın başlarında da bunu sürdüren oymakların bulunması, Türk milletinin örfüne, geleneğine ve kendine özgü değerlerine ne derece bağlı kaldığını göstermesi açısından da önemlidir.

Yüzlerce oba ve cemaatin kendi istekleriyle yerleşik hayat dönmeleri dışında, yine yüzlerce aşiret ve cemaati da devlet yerleşik hayata döndürmüştür. Kayseri’ye yerleştirilen (284)Türkmen toplulukları için mahal adı olarak sadece “Kayseriyye Sancağı” notu düşülmüş, bir kısmında da **Develi, Talas, Zamantı, Harmancık ve İncesu** mevki gibi daha dar çevre belirtilmiş olduğu da görülmektedir. Bu oymaklar ve yerleştirildikleri yerler arasında şunlar zikredilebilir:”İsâhacılı,Boynuinceli,Hocahacılı...” **Develi’ye;**”**Kocahacılı**” Yahyalı’ya;”Afşar, Beğdilli..” Zamantı bölgesine;”Karnık, Şambayadı.” Harmancık Mevkiine;”İnal, Murad..” İncesu’ya; yerleştirildiği ifâde edilmektedir (15).

Oğuz boylarının Anadolu’da farklı yerleri kendilerine yurt edinmişler, bu yerlere kendi boy, soy, sülâle, bey adlarını vererek varlıklarını tescil etmişlerdir. Bu gün Kayseri’de gerek boy adlarını yaşadıkları yerleşim birimlerinde kullanan oğuz boylarını, gerekse herhangi bir boy veyâ soy ismini kullanmayan oğuz boyunun varlığını görüyoruz. Kayseri’de bu gün bâriz bir şekilde görülen “Oğuz” varlığını iki kategoride ele almayı düşünüyoruz. İlki , boy adının yerleşim birimine ad olarak verildiği yerler;diğer kısmı da, boy veyâ soy adını herhangi bir boy veyâ soy ismini kullanmayan oğuz boyunun varlığını görüyoruz. Kayseri’de bu gün bâriz bir şekilde görülen “Oğuz” varlığını iki kategoride ele almayı düşünüyoruz. İlki , boy adının yerleşim birimine ad olarak verildiği yerler;diğer kısmı da, boy veyâ soy adını

herhangi bir iz olarak kullanmayan, ama değişik yerlerde yaşadıkları bilinen "Oğuz" kolları. Şimdi bunları sırasıyla ele alalım

**A-) KAYSERİ VE YÖRESİNDEKİ
OĞUZ UNSURLARINDAN SOY, OBA,
OYMAK VE BOY ADINI YER İSMİ
OLARAK KULLANANLAR:**

I-) Boy Adını Kullananlar:

Avşar :(*Avşar Potuklu (köy)* –*Pınarbaşı; Avşar Söğütlü (köy) Pazarören-Pınarbaşı; Avşar Karaboğaz (köy) –Pınarbaşı; Avşar Kuşçu (köy) İncesu; Büyük Avşar (köy) Sarız... Avşar isminin 16. Yüzyılda Koramaz Nahiyesi'ne (Bünyan) bağlı köy ismi olduğu bildirilmektedir." Avşar Kuşçu" olarak bilinen Yahyalı ilçesine bağlı köy, uzun zamandan beri "Kuşçu" olarak kullanılmaktadır.*

Avşarların Kayseri ve yöresinde uzun bir süreden beri yaşadıklarını Karacaoğlan'ın şu dördlüğünden de anlaşılmaktadır:

**Ali Dağı Erciyes'in eteği
Yiğitler yatağı, sümbül biteği
Yüce tepeleri Avşar yatağı
Burcu burcu kokar gülün Erciyes...**

Bayat: Yazıbayat (köy) Yeşilhisar.

Bayındır: Bayındır (köy)Yeşilhisar;
Bayındır (mahalle) Akkışla.

Çepni: Yazıçepni 16.yy. 'da İrmak Kenarı Nahiyesine bağlı Ekinlik ismi; Yazıçepni (ekinlik-mevki ismi) Felahiye; Özvatan; Sarıoğlan.

Düğer: Düğer (Kayseri-Himmetdede); Döğer (yöre ismi) Felahiya; Özvatan; Sarıoğlan.

Eymür: Eymür 16. yüzyılda Kayseri/Kenar-ı İrmak Nahiyesi'ne bağlı (köy); Eyöür (yöre ismi) Felahiye; Özvatan; Sarıoğlan.

Karaevli: karaevli (köy) Kayseri.

Kınık: Selçuklu Devleti'ni kurmuş boy olarak bilinen Kınıkların boy ismi "Kınık", 16.yy.'da Kayseri'ye bağlı Cırgalan bve Mancusun köylerine bağlı aynı adı taşıyan iki ayrı "Yazıkınık" mezrası vardı (17).

Kızık: Kızık (köy) Kayseri-Güneşli Kasabası; Kayseri-Develi. Bu köyün aynı isimle 16.yy.'da da kurulu olduğu bilinmektedir (18). Yazıkınık, Cırgalan ve Mancusun'a bağlı iki ayrı mezra ismi-Kayseri (16.yy.)

Salur: Salur (köy) Kayseri-Güneşli. Bu köyün aynı isimle 16.yüzyılda da kurulu olduğu bilinmektedir (19). Salur Bayırı (mevkii ismi) Talas; Çobansalur (mezrâ) Karataş Nahiyası İncesu. 16.yılıyıda Hisarcık Kasabası'na Bağlı Salur mezrâsının olduğu ifade edilmektedir.

Yazır: Yazır (köy) Kayseri-Merkez. Mehmet İNBAŞI "16.yüzyıl başlarında Kayseri" adlı çalışmasında Yazır Köyü ile ilgili olarak şunları söylemektedir: "Bu gün de aynı ismi taşımakta olan köy merkez ilçeye bağlıdır. Tetkik ettiğimiz târihte köyün hâsılının yarısı timar, yarısı da sancak beyine has olarak verilmişti. 1500'de 18 hane, mahalle, 1 imam ve

4 muaf; nüfus bulunuyordu. Köyün başlıca mahsulleri arpa, buğday, bostan ve bal idi (20). Yazır (mezrâ ismi) Hisarcık-Kayseri; Yazır (köy) Erciyes Dağı civarı Kayseri; Yazır (ekinlik-mevki ismi) Ali Dağı-Kayseri.

Yuvalı: Yuvalı (köy) Kayseri.

Yüreğir: Yüreğir (köy) Karakaya-Kayseri; Yüreğil, bu günkü Güneşli nâhiyesi'ne bağlı köy (21).

II) Soy, Oba ve Oymak Adını Köy ismi Olarak Kullananlar:

Kayseri ve ilçelerinde bulunan oğuz uzantısı soy, oba, oymak ve aşiret isimlerinden günümüze ulaşmış olan köy isimlerini şu şekilde sıralayabiliriz: "İsahacılı, Boynu inceli; Hocahacılı, Kızık, Şıhlı, İmamkulu, Ayvazhacı," Develi; "Karahıdırlı, Köseçacılı, Emmirören" Bünyan; "Çolaklar, Karahacılı, Kuşçular, Kadılı, Paşalı.." Pınarbaşı; "Kadılı, Küpeli Tatılı..." Sarıoğlan; "Karakoyunlu, Çavdar, Yaylacı, Kuşçu..." Sarız; "Musahacılı, Kuşçu..." Yeşilhisar; "Kocahacılı, Kuşçu, Süleymanfakılı, Yuları" Yahyalı; "Afsar, Beğdili..." Zamantı bölgesine; "Karnık, Şambayadı.." Harmancık mevkiine; "İnal, Murad, Sarıkürklü, Bozca.." İncesu; "Sarımehmetrli, Pusatlı, Şıhbarak, Emiruşağı, Tatar..." Tomarza; Aşiret ismi almış Kayseri merkez köyleri de şunlardır: "Kuşçu, Sarımsaklı, Süleymanlı, Bürüngüz, Yuları, Eymür, Boyacı...(22).

**B-) BOY VEYÂ SOY ADINI
HERHANGİ BİR İZ OLARAK
KULLANMAYAN, AMA DEĞİŞİK
YERLERDE YAŞADIKLARI BİLİLEN
"OĞUZ" KOLLARI:**

Coğrafyayı “vatan” yapan milletler, çoğu zaman, kopup geldikleri ana yurtlarından adlar getirip, yeni yerleştikleri bölgedeki benzer yerlere koyarlar. Bu yetmezse, **renk, yön, kişi, boy, soy, oymak, cemaat, bitki, hayvan** vb. adları vererek yaşadıkları yerleri belgelendirirler (23). Yerleştikleri yerlere kendi boyunun, oymağının işaretini; soy veyâ obasının temâyüz etmiş bir kişinin ismini verdikleri ve bunların çoğunun günümüze kadar ulaştığı görülmektedir.

Ancak, aşiretler her zaman buldukları yere aşiret ismini vermiyorlar, bazan da reislerinin, kahramanlarının, ozanlarının isimlerini veriyorlardı; bazan da bu aşiretler yerleştikleri bölgenin ismini alıyorlardı. (Sis, Afşarı, Colap Afşarı gibi.) Çoğu kez yerleştikleri bölgenin ismini değiştirmek lüzumunu hissetmezken, çoğu kez de Asya’daki yurtlarının isimlerini buralara veriyorlardı. (Talas, Reşâdiye gibi.) Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi Aşiret isimleri geçmeyen bölgelerde de yaşamışlardır. Bunun en güzel örneği; bugün “Afşar Potuklu” ve “Afşar Söğütlü” gibi iki köyün dışında Afşar ismi geçmemesine rağmen (Kayseri’ye bağlı) Tomarza, Pınarbaşı ve Sarız ilçelerinin yüzden fazla köyünde kalabalık bir biçimde Afşarların yaşamalarıdır (24).

YERLEŞİK HAYATA GEÇMİŞ OYMAKLAR VE YAŞADIKLARI KÖYLER

*KARAEVLİ > KAREVLİ > GAREVLİ OYMAĞI : kuzuoluk Köyü (Yahyalı-Kayseri) 24 hâne bulunmaktadır.

*KARAKOYUNLU OYMAĞI : Kuzuluk Köyü (18 hâne) ; Taşhan Köyü (15-20 hâne) (Yahyalı-Kayseri), Musahacılı Köyü (24 hâne) (Yahyalı-Kayseri)

*MÜSÜRLER OBASI: szak Köyü, (18 hâne)

*HONAMLI OYMAĞI: DİKME Köyü(40 hâne)

*KARAHACILI OYMAĞI: Musahacılı Köyü (55 hâne),Kuzuluk Köyü(6 hâne)

*SIRKINTI OYMAĞI: Karaköy Köyü (36 hâne)

* VARSAK TÜRKMENLERİ : Yahyalı(Kayseri)’ya bağlı sekiz köyde yerleşik yerleşik hayata geçmişlerdir. Köyler ile soy ve obalara ileride değinilecektir.

Varsak kelimesi tarama sözlüğünde: (1) Bir Türk boyu, kabilesine verilen isim, (2) Eski

harp aletlerinden bir tür kılıç, (3) Taşçıların taş kırıp çıkardıkları bir çeşit çekiç, olarak geçmektedir. Kayseri ve yöresinde bulunan Varsaklar üzerine araştırma yapan Ahmet Göbel: “...çoğu târihçiler Varsakların, Türkmenlerin Üçok koluna mensup oldukları konusunda birleştikleri”ni ifâde etmekte ve şöyle devam etmektedir: “Bedreddin el-Aynî, Varsah olarak zikrettiği Varsakları Türkmen olarak vasıflandırmaktadır. Makrizi de Kitabü’s-Sulûk’de Varsakların Türk olduğundan bahseder. Çukurova târihi ve buradaki Türkmen aşiretleri üzerinde kıymetli araştırmaları bulunan Faruk Sümer, Varsakların Türkmen olduklarını ısrarla vurgular. Dr. Fraylic ve Ravlig ise: Asıl dolaşım sahaları olan Antalya ve Adana vilayetlerindeki Türkmen aşiretlerini, halkın FARSAK adıyla andıklarını belirterek(25) şu şekilde bir sonuca varmaktadır: “Görülüyor ki, bütün bu verilerin otak sonucu olarak Varsakların Türkmen oldukları görüşünde birleşilmektedir (26)”. Mehmet İnbaşı “XVI.Yüzyıl Başlarında Kayseri” adlı eserinde Kayseri’de bir Varsak mahallesinden bahsetmekte ve şöyle demektedir: “XVI.yüzyıl başlarında muhtemelen Varsak Türkmen tâifesine mensup kimseler tarafından iskân edildiği mahalle, Lala Câmîi’ne tabi olarak kaydelmiştir (27)”. Bu suretle İnbaşı’nın Varsakların Türkmen olduğu görüşüne katıldığı anlaşılmaktadır.

Kayseri-Adana arasında bulunan bölgede (Yahyalı ve civarı) önemli bir nüfus potansiyeli olan Varsakların menşei konusunda farklı yaklaşımlarda yok değildir. Gökbel, bu konuda serdedilen görüşleri de sıralamıştır. En çarpıcı olanları: Fahrettin Kırzioğlu Kars Târihi adlı eserinde : “varsak Yörüklerinin Kars Bulgarlarının arasında önceleri hıristiyan iken sonradan müslüman olup, onlarla berâber Anadolu’ya gelerek , Çukurova’ya yerleştiklerini Mehmet Eröz de “Hıristiyanlaşan Türkler” adlı eserinde: “Varsakların Bulgar Türklerinden olduklarını” aktarmaktadır (28).

Oğuzların ÜÇOK KOLU’na mensup olduğu ileri sürülen Varsakların Yahyalı (Kayseri) ve civarında 8 köyde meskûn oldukları görülmektedir. Bu köyler ve köylerdeki Varsak soy ve obaları şu şekildedir: AVLAĞA (Torun), Osmankâlar, Aydınogulları, İbişagalar...; DELIALIÜŞAĞI, Akbabalar, Akçakayalar, Ceyhanlar...;

YEŞİLKÖY, Abdurrahmankâ'nın oğulları; **BALCIÇAKIRI**, Akçakocalar, Akgünler, Akaylar...; **ÇUBUKHARMANI**, (Horozpınarı), Haytalar, Musalar...; **BÜYÜKÇAKIR**, Beğli, Göllüklü, Çönneni...; **KAPUZBAŞI**, Kocaömerliler, Karahüseynliler, Hamzalılar...; **ULUPINAR**, (Barazama) Cafarlar, Kırcalar, Mehliler, Köseliler, Gödeceliler (29)..

HALEN KONAR-GÖÇERLİĞİ SÜRDÜREN OYMAKLAR:

Sarıkeçili Yörüşü: Kışlak Çukurova (adana) yaylalar; Suçatı, Aygırpınarı, Tahranave Dönberi. Oymak reisi Hürşit Kırkar (doğ.1324).

Keşli Yörüşü: Kışlak Adana/İmamoğlu, yayla ise; Gücüksu (Aladağlar). Oymak reisi İsmet Özgör (doğ.1848).

Honamlı Yörüşü: Kışlak Karaisalı/Adana, yaylalar ise; Gavlakepe-Kırkpınar yaylası ile Demirkazık civarı. Oymak reisi Halil Goyunçu (doğ.1945).

Cırıklı Yörüşü: Kışlak Ceyhan-Başgören köyü civarı, yaylalar ise, Üçkapı-Daşoluk yaylası. Oymak reisi Dede İpek (doğ.1950).

Saçıgaralı Yörüşü: Kışlak Topraktepe/Osmaniye; Kadırlı/Adana, yaylalar ise, Akgedik yaylası (Aladağlar). Oymak reisi Veli Gani (doğ.1955).

ANADOLU'DA OĞUZ BOY ADLARINI YANSITAN YER İSİMLERİ:

Anadolu'nun dört bir yanında yurt tutmuş, her köşesinde at koşturmuş, kona göçe dağında taşında ayak izlerini görebildiğimiz Oğuz boylarının yaşamış olduğu bu topraklar üzerinde kültüründen ana çizgiler görmemiz, varlıklarına işaret eden yer isimlerini duymamız mümkündür. Türk'ün Anadolu topraklarını yurt edinmesinden sonra konup göçtüğü dağında-tepesinde, yaylasında-ovasında, köyünde-köşesinde önemli izler bıraktığı; yerleşmiş oldukları yerlere ya kendi boylarının ismini, ya da onu çağrıştıracak bir kelimeyi verdiği görülmektedir.

Bugün Anadolu'nun birçok köy, kasaba, yayla, dere, dağ... isminin Oğuz boylarının ismi olduğu veyâ onu hatırlatacak özellikte bir başka kelime olduğu anlaşılmaktadır. Bu, o topraklar üzerinde yaşayan milletin özelliklerini yansıtması ve o yörenin hangi millete âit olduğunun göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Yer adları, bir milletin yerleşme (iskân) târihi için en önemli yaşayan belgelerden biridir. Coğrafyayı kendine "vatan" yapan milletler, çoğu zaman, kopup geldikleri ana yurtlarından adlar getirip, yeni yerleştikleri bölgelerdeki benzer yerlere koyarlar. Bu yetmezse, renk, yön, kişi, boy, soy, oymak, cemaat, bitki, hayvan vb. adları vererek yaşadıkları yerleri belgelendirirler (30).

Bugün Anadolu'da birçok yer isminin Oğuz boylarından izler taşıdığı görülmektedir. Bu isimlerin ya doğrudan doğruya Oğuz boy isimlerinin kullanılmasıyla ortaya çıktığı, veyâ bu isimlere bazı ekleme-çıkartmaların yapıldığı, bir isim veyâ sıfatla birlikte kullanılmasıyla elde edildiği görülmektedir.

Anadolu'da Oğuz boy adlarının doğrudan yer ismi olarak kullanıldığı yerler şu şekilde verilmektedir (31):

KAYI : Ankara, Gündül; Burdur-Çeltikçi Bucağı; Çankırı, Ilgaz-Belören; Çorum-Merkez; Çorum-İskilip; Çorum-Mecitözü; Erzincan-Refahiye-Akarsu; Eskişehir-Çifteler; Eskişehir-Mihalıççık; Isparta-Merkez; Kastamonu-Kuzkaya Bucağı; Kütahya-Emet; Kütahya-Tavşanlı; Nevşehir-Hacıbektaş; Niğde-Bor; Sivas-Suşehri-Akincılar; Tekirdağ-Merkez...

BAYAT : Amasya-Ezine Bucağı; Amasya-Merzifon; Ankara-Ayaş; Antalya-Korkuteli; Aydın-Konakpınar Bucağı; Bilecik-Gölpazarı; Çorum_merkez; Denizli-Çivril; Kastamonu-Tosya; Konya-Hatip Bucağı; Konya-Beyşehir; Kütahya-Aslanapa Bucağı; Kütahya-Sabuncu Bucağı; Manisa-Gördes; Manisa-Soma; Niğde-Bör; Sakarya-Geyve; Sinop-Durağan; Sivas-Yıldızeli; Zonguldak-Ereğli...

KARAEVLİ : Kastamonu-Kuzkaya Bucağı; Tekirdağ-Merkez...

YAZIR : Ankara-Çubuk; Antalya-Korkuteli; Aydın-Karacasu; Burdur-Ağlasun; Çorum-Sungurlu-Boğazkale; Denizli-Acıpayam; Denizli-Çal; Edirne-Enez; Eskişehir-Sivrihisar-Günyüzü; Gaziantep-Nizip-Barak; Kayseri-Merkez; Konya-Sille Bucağı; Konya-Doğanhisar; Mardin-Savur-Sürgücü; Tekirdağ-Barbaros Bucağı...

DÜĞER : Afyon-İhsaniye; Bolu-Gerede-Çavuşlar Bucağı Diyarbakır-Dicle; Kayseri-Himmetdede Bucağı; Konya-İlgın; Hatay-Harbiye Bocağı...

DODURGA : Afyon-Sandıklı; Ankara-Yenimahalle; Bilecik-Bozüyük; Bolu-Merkez; Bolu-Mudurnu; Çankırı-Çerkeş; Çankırı-Orta;

Çorum-Osmancık; Denizli-Acıpayam; Muğla-Fethiye-Eşen; Sinop-Boyabat; Tokat-Çamlıbel Bucağı; Zonguldak-Ulus...

AVŞAR (AFŞAR) : Afyon-Dinar-Dombayova; Amasya-Ezine Bucağı; Ankara-Bâlâ; Ankara-Güdül; Ankara-Kalecik-Çandır; Ankara-Şereflikoçhisar-Ağaçören; Antalya-Elmalı-Akçay; Saydın-Söke; Bolu-Mengen-Gökçesu; Bursa-Yenişehir; Çankırı-Çerkeş; Çorum-Kargı-Hacıhamza; Isparta-Gelendost; Kastamonu-İhsaniye Bucağı; Kastamonu-Taşköprü;

Kayseri-Sarız (yeni:Büyüksoğemen); Konya-Çumra-Dinek; Konya-Hadim-Taşkent; Kütahya-Emet-Pazarören; Muğla-Milas; Manisa-Sarıgöl; Manisa-Gördes-Köprübaşı; Manisa-Turgutlu; Sivas-Zara-Şerefiye; Tokat-Çamlıbel Bucağı; Tunceli-Ovacık-Yeşilyazı...

BEĞDİLİ : Ankara-Nallıhan-Beydili Bucağı; Çorum-Merkez; Çorum-Bayat; Denizli-Çivril-Işıklı; Isparta-Sütçüler; İçel-Gülnar; Karaman; Sivas-Hafik...

KARGIN : Afyon-Sandıklı; Ankara-Çubuk; Ankara-Kalecik-Çardır; Kırıkkale-Balışeyh; Antalya-Korkuteli; Balıkesir-Bigadiç; Çorum-Alaca; Erzincan-Tercan; Eskişehir-Sivrihisar; Kastamonu-Tosya; Konya-Çumra; Manisa-Turgutlu-Ahmetli; Aksaray-Taşpınar; Sivas-Koyulhisar; Sivas-Yıldızeli-Çırçır; Tokat-Turhal...

BAYINDIR : Ağrı-Tutak; Ankara-Çankaya; Ankara-Çamlıdere-Peçenek; Antalya-Elmalı; Antalya-Kaş; Aydın-Nazilli; Bolu-Göynük; Burdur-Yeşilova; Bursa-Orhaneli-Büyükorhan; Çankırı-Çerkeş; Çankırı-Eskipazar; Çankırı-Orta; Çorum-Mecitözü; Elazığ-Keban; Erzurum-İspir-Pazaryolu; Erzurum-tekman-gökoğlan; Giresun,Bulancak-Kovancık; İçel-Silifke; İzmir-İlçe; Kastamanu-Kuzkaya-Bucağı; Kırşehir-Kaman; Konya-Beyşehir; Samsun-Kavak...

PEÇENEK:Ankara-Altındağ; Ankara-Çamlıdere; Ankara-Çubuk-Sirgeli; Mardin-İdil.

ÇAVULDUR (ÇAVUNDUR) : Amasya-Merzifon; Ankara-Çubuk; Çankırı-Kurşunlu-Atkaracalar; Diyarbakır-Lice-Kayacık; Isparta-Şarkikaraağaç; Kastamonu-Kuzkaya Bucağı...

ÇEPNİ (ÇETMİ) : Afyon-Sandıklı-Kocalar; Balıkesir-Bandırma-Edincik; Bilecik-Bozüyük; Bolu-Merkez; Bolu-Mudurnu; Bursa-Mudankaya; Çanakkale-Küçükkuyu Bucağı; Çorum-İskilip; Giresun-Espiye;

Kastamonu-Çatalzeytin; Taşköprü; Tosya; Kırşehir-Merkez; Konya-Beyşehir-Üzümlü; Konya-Hadim-Taşkent; Samsun-Alaçam; Sivas-Gemerek...

SALUR : Antalya-Elmalı; Kumluca; Manavgat; Bolu-Gerede; Çankırı-Orta; Çorum-Seydim Bucağı; Erzincan-Refahiye-Akarsu; Isparta-Şarkikaraağaç; Kayseri-Güneşli Bucağı; Konya-Karapınar; Karaman; Manisa-Gördes; Samsun-Ladik; Tokat-Artova; Tokat-Zile-Boztepe; Yozgat-Sorgun...

EYMÜR (EYMİR) : Amasya-Merzifon-Alıcık; Suluova; Ankara-Nallıhan; Antalya-Elmalı; Aydın-Karacasu; Bursa-İnegöl; Çorum-Merkez;Giresun-Tirebolu;Bayburt-Demirözü; Kastamonu-Merkez; Malatya-Arapkir; Arguvan; Ordu-Ulubey; Samsun-Havza; Sinop-Gerze; Sivas-Kangal-Kavak; Hafik; Zara; Tokat-Reşadiye; Samsun-Sorgun...

YÜREĞİR (YÜREĞİL) : Afyon-Sazkırı; Emirdağ; Balıkesir-Sıdırgı; Burdur-Bucak-Kızılkaya; Denizli-Acıpayam; Kayseri-Güneşli Bucağı; Sivas-Hafik; Şarkışla...

İĞDİR : Burdur-Yeşilova; Bursa-Gürcü Bucağı; Denizli-Çivril; Bayburt-Naden; Kastamonu-Araç; Küre; Malatya-Hekimhan; Samsun-Bafra-Kolay; Sivas-Zara-Beypazarı; Tokat-Artova; Zile...

BÜĞDÜZ : Ankara-Çubuk-Akyurt; Burdur-Merkez; Çankırı-Orta; Çorum-Merkez; Eskişehir-Alpu Bucağı...

YIVA (YUVA) : Ankara- Yenimahalle; Antalya-Elmalı; Bolu-Seben; Burdur-Ağlasun-Kızılkaya; Tefenni; Çankırı-Orta; Çorum-İskilip; Denizli-Çivril-Işıklı; Nevşehir; Aksaray-Taşpınar; Sivas-Divriği-Sincan; Gürün-Konakpınar; Saray...

KINIK : Afyon-Dinar-Haydarlı; Sandıklı-Karadirek; Sinanpaşa; Ankara-Yenimahalle-Kazan; Kalecik-Çandır; Kızılcabamam-Çeltikçi; Antalya-Kaş-Kalkan; Balıkesir-İvrindi; Sıdırgı; Bilecik-Yarhisar Bucağı; Pazaryeri; Bolu; Akçakoca; Gerde-Çavuşlar-Dörtdivan; Göynük; Bursa-İnegöl; Orhaneli-Büyükorhan; Çankırı-Çerkeş; Çorum-Seydim Bucağı; Eskişehir-Sivrihisar; Giresun-Şebinkarahisar; İzmir-İlçe; Kastamonu-Devrekani; Tosya; Konya-Bozkır; Kütahya-Simav; Malatya-Arguvan; Manisa-Gördes-Köprübaşı; Kırkağaç; Selendi; Muğla-Fethiye-Seki; Tokat-Almus...

Oğuz boy adlarını sıfatla, isimle veya eklerle değişik biçimlerin yer ismi olarak kullanıldığı görülmektedir.

Kayı ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Kayıhan (Afyon-Emirdağ); Yenikayı (Ankara-Yenimahalle); Kayısopran (Bolu-Gerede); Kayıçivi (Çankırı-Kargın Bucağı); Gölezkayı (Çankırı-Eldivan); Hisarcıkkayı (Çankırı-Eldivan); Kayılar (Çankırı-Orta); Çaparkatı (Çankırı-Şabanözü); Kayıcılar (Konya-Bozkır-Belören)...

Bayat ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Şambayadı (Adana-Merkez); Şambayat (Adıyaman-Besni); Bayatcık (Afyon-Merkez); Küçükbayat (Antalya-Elmalı-Akçay); Karabayat (Konya-Beyşehir-Doğanbey); Kalınbayat (Urfa-Hilvan-Gölcük); Bayatören (Yozgat-Osmanpaşa Bucağı); Yağlıbayat (Konya-Obruk Bucağı)...

Karaevli ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Karaevligeriş (Zonguldak-Çaycuma-Perşembe); Karaevliçavuş (Zonguldak-Çaycuma-Perşembe)...

Yazır ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Kumlucayazırı (Antalya-Kumluca)...

Döğer ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Düverlik (İzmir-Torbali)...

Avşar ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Koca-Avşar (Balıkesir); Çam-Avşar (Balıkesir-Balya); Afşartarakçı (Bolu-Gerede); Avşarözü (Erzincan-Refahiye); Afşargüney (Kastamonu-Küre); Afşarım (Kastamonu-Küre); Avşarpotuklu (Kayseri-Pınarbaşı); Avşarsöğütü (Kayseri-Pınarbaşı); Bay-Afşar (Konya-Beyşehir); Küçük-Afşar (Konya-Beyşehir); Afşarlı (Konya-Kadınhanı-Kurthasanlı); Afşarlı (Kahramanmaraş-Türkoğlu); Avşarcık (Sivas-Divriği); Avşarağzı (Tokat-Çamlıbel Bucağı); Avşaralanı (Yozgat-Çayıralan)

Kızık ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Kızıklı (Balıkesir-Burhaniye); Çorum-Alaca); Fidyekızık (Bursa-Merkez); Cumalıkızık (Bursa-Merkez); Kargınkızık (Kırşehir-Kaman)

Kargın ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Dere-Kargın (Çorum-İskilip); Dede-Kargın (Malatya-Yazihan Bucağı); Kargıncık (Tokat-Çamlıbel Bucağı)...

Bayındır ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Bayındırlı (Adana-Bahçe-Haruniye); Ova-Bayındır (Balıkesir-Merkez); Dere-Bayındır (Çankırı-Orta); Orta-Bayındır (Çankırı-Orta); Tutmaç-Bayındır (Çankırı-

Orta); Aşağı-Bayındır (Gaziantep-Nizip); Yukarı-Bayındır (Gaziantep-Nizip)...

Peçenek ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Peçene (Eskişehir-Yifteler)...

Çavundur ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Aşağı-Çavundur (Ankara-Çubuk); Yukarı-Çavundur (Ankara-Çubuk); Çavdır (Antalya-Kaş-Kalkan); Aydın-Bozdoğan)...

Çepni ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Çepnişabanlı (Ankara-Şereflikoçhisar-Ağaçören); Yeni-Çepni (Bilecik-Bozüyük; Yörük-Çetmi (Bilecik-Bozüyük); Küçük-Çetmi Çanakkale-Küçükkuyu Bucağı); Büyük-Çetmi (Çanakkale-Küçükkuyu Bucağı); Çepniharmandalı (Manisa-Saruhanlı); Çepnimuradiye (Manisa-Saruhanlı); Çepnibektaş (Manisa-Turgutlu); Çepnidere (Manisa-Turgutlu); Dereçepni (Yozgat-Boğazlıyan); Yazıçepni (Yozgat-Boğazlıyan)...

Salur ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Salurçiftliği (Manisa-Gördes)...

Eymür ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Eski-Eğmir (Afyon-Ihsaniye); Kır-Eymir (Amasya-Merzifon-Sarıbuğday); Dağeymiri (Aydın-Merkez); Ovaeymiri (Aydın-Merkez)...

Ala-Yundlu ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Alayund (Kütahya-Merkez); Alayunt (Mardin-Midyat-Dargeçit)...

Yüreğir ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Büyük-Yüreğil (Sivas-Şarkışla); Küçük-Yüreğil (Sivas-Şarkışla); Eski-Yüreğil (Kütahya-Köprüören Bucağı)...

Yıva (Yuva) ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Yuvaköy (Amasya-Ezine Bucağı); (Giresun-Dereli-Yavuzkema); Yuvalılar (Çanakkale-Çan); Yuvalı (Hatay-Hassa-Aktepe); (Sivas-Saray); Yuvacık (Kocaeli-Bahçecik Bucağı); Aşağıyuva (Kastamonu-Kuzkaya Bucağı)...

Kınık ismi kullanılarak yapılmış yer isimleri : Kınıkdelileri (Çorum-Merkez); Kınıkköy (Kahramanmaraş-Süleymanlı Bucağı); Aşağı-Kınık (Bolu-Göynük); Yukarı-Kınık (Bolu-Göynük)...

Oğuz boy adlarının ikinci ad olarak kullanıldığı yer (köy) isimleri de Anadolu'da sıkça kullanılan isimleri arasındadır. Yerleşik ve yarı yerleşik hayata geçmiş Oğuz boylarının kullandığı bu isimler onların yaşayışlarını yansıtan, yaşadıkları ortamın karakteristik özelliklerini anlatan kelimelerle birlikte kullanıldığı görülmektedir. Prof.Tuncer

Gülensoy'un Çalışmasında(32) "Köy Adlarında Kullanılan İkinci Adlar" bölümünde de ele alınan kelimelere bakıldığında bunun böyle olduğu anlaşılmaktadır. Meselâ : Bay, Yaka, Küçük+AVŞAR; At, Armut,Avşar+ALANı (s.63); Kanlı, Koca+AVŞAR; Gerce+BAHŞİŞ (s.64); Yaka+BAYAT; Orta+BAYINDIR; Yazı+BEYDİLİ(s.65); Çağlayan, Küçük, Yumaklı+CERİT; Yazı+ ÇEPNİ; Güven, Küçük, Yumruklu+ÇETMİ; Eski, Kır+EYMİR; Çapar, Çengel, Yaka+KAYI; Baş, Susuz, Yazı+KINIK; Çamlı, Çukur+OBA; Küçük+ORHUN Akça+YUNT; Eski+YÖRÜK; Kaa+YÖRÜKlü; Darıyeri+YÖRÜKler...

Bâzı zamanlarda Oğuz boy adının isim değişikliği yapılarak kullanıldığı görülmektedir (33)

Kull. Diğer Adı : Kayı, Eski Adı: Balakayı Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Ankara - Y.Mahalle-Kazan

Kull. Diğer Adı : Kayı Eski Adı: Şelmik Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: D.Bakır-Bismil-Y.Salat

Kull. Diğer Adı : Kayı Eski Adı: Hedli Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Mardin-İdil Haberli

Kull. Diğer Adı : Bayat Eski Adı: Hambarcın Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Afyon-Emirdağ

Kull. Diğer Adı : Bayat Eski Adı: Füseyin Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: D.Bakır-Çermik

Kull. Diğer Adı : Yazır Eski Adı: Finikeyazır Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Ankara-Polatlı

Kull. Diğer Adı : Yazır Eski Adı: Kuzeyrip Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Mardin-Savur-Sürgücü

Kull. Diğer Adı : Döğer Eski Adı: Dipni Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: D.Bakır-Dicle

Kull. Diğer Adı : Avşar Eski Adı: Burhaniye Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Ankara-Polatlı

Kull. Diğer Adı : Kızık Eski Adı: Ravlıkızığı Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Ankara-Çubuk-Akyurt

Kull. Diğer Adı : Kızık Eski Adı: Yenigüdümen Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Karaman

Kull. Diğer Adı : Beydiği Eski Adı: Kılavuzoğlu Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Çankırı-Orta

Kull. Diğer Adı : Bayındır Eski Adı: Kocarca Mamure Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Bursa-İznik

Kull. Diğer Adı : Bayındır Eski Adı: Arapkent Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: D.Bakır-Bismil-Tepe

Kull. Diğer Adı : Bayındır Eski Adı: Melüller Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Sivas-Kangal-Kavak

Kull. Diğer Adı : Yüreğil Eski Adı: Menderesboğazi Bağlı olduğu il/ilçe/bucak: Balıkesir - Sındırgı

* Atatürk Üniv.Sos.Bil.Ens.Türkçe Eğitimi Doktora öğrencisi

1. Satoğlu, Abdullah "Develili Aşık Ali Çatak" Erciyes Aylık Fikir-Sanat Dergisi S.51,s.9
2. Akbaş,S.Burhanettin "Kayseri Yöresine Yerleşen Türk Boyları ve Akraaba Toplulukları" Geçit yay.Kayseri-1997,s.42
3. Sümer, Faruk "Oğuzlar" mad.İslâm Ansiklopedisi (MEB yay.)
4. Kâmil, Erkan "Kayseri'ye Yerleşen Türk Toplulukları" Erciyes Aylık Fikir-Sanat Derg.S.52,Nisan-1982,s.6
5. Göçer, Ali "Aladağ Yörüklerinin Dil,Folklor ve Halk edebiyatı" Basılmamış Y. Lis. Tezi, Kayseri - 1999,s.14
6. Kâmil, Erkan agm s.8
7. Korkmaz, Prof.Dr.Zeynep "Anadolu Ağızlarının Etnik Yapı İle İlişkili Sorunu" TDAY BELLETEN-1971,Ank.-1971,s.21-32
8. Sümer, Prof.Dr.Faruk "Oğuzlar" mad. İslam Ansiklopedisi (MEB Yay.)
9. Davutluoğlu (Karalı),İbrahim "Çukurova'da Karahacılı Yörük Obası" Erciyes Aylık Fikir-Sanat Derg.S.52,Nisan-1982 s.14
10. Korkmaz, Prof.Dr.Zeynep "Bartın ve Yöresi Ağızlarındaki Lehçe Tabakalaşması" Türkoloji Derg.C.II/1 Ank-1965,(2.baskı Ank.-1969,s.265-287)
11. Korkmaz, Prof.Dr.Zeynep "Bartın ve Yöresi Ağızlarındaki Lehçe Tabakalaşması" Türkoloji Derg.C.II/1 Ank-1965,(2.baskı Ank-1969,s.265-287)
12. Günşen,Ahmet "Kırşehir ve Yöresi Ağızları" TDK yay. Ank.-2000,s.13-14
13. Sümer,Prof.Dr.Faruk "Oğuzlar" TDAV yay (5.baskı İst._1999,s.256)
14. Göçer,Ali adı geçen tez,s.15
15. Kâmil,Erkan "Kayseri'ye Yerleşen Türk Toplulukları" Erciyes Aylık Fikir-Sanat Dergisi S.52 Nisan-1982,s.6-7
16. Akbaş, S. Burhaneddin "Kayseri Yöresine Yerleşen Türk Boyları ve Akraaba Toplulukları" Geçit yay.Kayseri-1997, s.69
17. Akbaş,S.Burhaneddin age. s.99
18. İnbaşı,Mehmet "16.y.y. Başlarındaki Kayseri" İI Kültür Müdürlüğü yay. Kayser-1992,s.81
19. İnbaşı,Mehmet,age.s.81
20. İnbaşı,Mehmet,age.s.98
21. Akbaş,S.Burhaneddin age.s.122
22. Kâmil erkan agm.s.7
23. Gülensoy,Prof.Dr.Tuncer "Türkçe Ter Adları Kılavuzu" TDK yay. Ank.-1995,s.IX
24. Kâmil,Erkan "Kayseri'ye Yerleşen Türk Toplulukları" Erciyes Aylık Fikir-Sanat Derg.S.52 Nisan-1982,s.7-8
25. Gökbel, Yrd.Doç.Dr.Ahmat "Yahyalı'da Varsak Türkmenleri" Yahyalı Kaymakamlığı yay. Yahyalı-1997,s.20
26. Gökbel, Yrd.Doç.Dr. Ahmat age.s.21
27. İnbaşı,Mehmet,age.s.41
28. Gökbel,Yrd.Doç.Dr.Ahmat age.21
29. Gökbel,Yrd.Doç.Dr.Ahmat age.72-80
30. Gülensoy,Prof.Dr.Tuncer "Türkçe Yer Adları Kılavuzu" TDK yay.Ank.-1995,s.IX
31. Gülensoy,Dr.Tuncer "24 Oğuz Boyunun Anadolu'daki izleri" (adlı çalışma esas alınmıştır)Türk Halk Bilimi
32. Gülensoy,Prof.Dr.Tuncer age.s.103
33. Gülensoy,Dr.Tuncer agm.s.95